

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 98 — Polugodišnje
Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA ČLJANIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Priznato dne 11. 11. 1924

„Dalmatinski Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog odbora „Hrvatske Štamparske Zedruge“ s. o. j. u osnutku u Sibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ — Sibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. — Pisma ne frankirana ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

SIBENIK, 2. TRAVNJA 1924.

Br. 61.

Politika gvezdene ruke na djelu.

Zapljenja našeg lista.

Rješenje policije.

Kr. Sresko Poglavarstvo — Policijski Odsjek
Br. 794/R Sibenik 31/III 1924.
Predmet: Zapljena »Dalmatinskog
Hrvata« br. 60.

Gosp. Medić Niko
(odgovorni urednik Dal. Hrvata)
Sibenik

Ovo Kr. Sresko Poglavarstvo — Policijski Odsjek — nalazi da na temelju čl. 13. i 138 Ustava Kraljevine SHS zabranu rasturanje i prodavanje broja 60 Dalm. Hrvata od 29 ožujka 1924 odštampanog u Pučkoj Tiskari, pod Vauna kao odgovornim urednikom, s razloga, što se čl. »Nova Pašić-Prbičevićeva vlada« izazivlje mržnja protiv države kao cjeline.

Podjedno se sprovdaja djelo sudu u smislu citiranih propisa putem Drž. Odvjetništva

Kr. Sreski Poglavar:

CARJEVIĆ.

Tako policija; ovako sud:

Pr 3242

U ime Njegova Veličanstva Kralja!

Kr. Okružni Sud u Sibeniku kao sudbeni Dvor I. molbe u tiskovnim posima riješkavajući o predlogu od 31.3. t. g. Ss. 324 Kr. Državnog Odvjetništva u Sibeniku vrhu zapljene članka „Nova Pašić-Prbičevićeva vlada“ u broju 60 „Dalmatinskog Hrvata“ štampanog dne 29.3. t. g. u tiskari „Pučke Tiskare“ u Sibeniku pod odgovornim uredništvom Medica Nikole, jer da se tim člankom izazivlje mržnja proti državi kao cjelini, saslušavši Kr. Državno Odvjetništvo u nepravnoj sjednici presudio je:

I Osnajnje se zapljena cjelokupnog članka „Nova Pašić-Prbičevićeva vlada“ objelodanjenog u broju 60 tiskovnja „Dalmatinski Hrvat“ od 29.3. 1924 štampanog u tiskari „Pučke Tiskare“ u Sibeniku pod odgovornim uredništvom Medice Nikole, a objavljena sa strane policijskog odsjeka Kr. Sreskog Poglavarstva.

II Zabranjuje se daljnje raširenje odnosno prodavanje upitnog časopisa u pogledu zapljene članka.

III. Određuje se uništenje poluatitnih primjeraka i onih koje će biti poluatitni, razimajući odnosnog tipografskog sastava na stroju i objelodanjenje ove presude.

Nalazi.

Ustav hoće da štiti državu i narodnu skupštinu kao takovu od napadaja i uvreda u interesu cjeline, a ne pojedina lica (osim lica u slučaju članka 13. u režimu i niže koje stranke. Zapljenjeni članak u navedenoj stavku ne spominje državu; po člankom svom sadržaju čena u vidu državu, ne može se uvidjeti tendencija da protiv države ni uopće ni posebno širi mržnja, s toga zapljena za taj razlog nije osnovana. Nego uvjetnici da su danas slobodni na politički moment duhoviti i onako razdraženi, način, forma i pojedini izrazi članka kadri su za postojanje razloga plemena još jače raspiri i na mržnju prubudi, pak se s ovog razloga osnajuje zapljena.

Kr. Okružni Sud u Sibeniku, Odl. VI.
dneva 1. aprila 1924.

SPALATIN.

Volimo, što nam se u presudjenome djelu ove nezapamćene osude već po zakonu nalaze njegzno objelodanjenje. Ovako će javnost saznati, radi čega se pravo zapljenio naš uvoznik od 29. pr. n. j., koji se objelodanio povodom obrazovanja današnje vlade. — Osnak konskretira, da ustav ima ina u cilju »da štiti državu i narodnu skupštinu kao takovu od napadaja i uvreda u interesu cjeline, a ne pojedina lica, ni režim« itd. Osuda dalje utvrđuje, da »zapljenjeni članak u navedenom stavku ne spominje državu, da članak »po čitavome svom sadržaju čena u vidu državu«, da se (u njemu) ne može uvidjeti tendencija, da protiv države ni uopće ni posebice širi mržnju, te »s toga da zapljena za ovaj razlog nije osnovana«.

Tu je, naime, zapljena s razloga, što se tobože stin člankom izazivlje mržnja proti državi kao cjelini

pročio pa preko drž. odvjet. sudu na osnovu predložka vijećna sibeuska policija.

Da naša policija ne obiluje mozgom, to smo već znali, ali da se nedostatak mozga može da zamijeni tolikom zlobom, to smo istom ovom prilikom saznali. — Osjeća li čef naše policije ovu strunu moralne pljusku, koja mu se u puno lice dala ovom osudom? Reći bi, da mu je u prirodi, što tako ne osjetiti! Ne zavidjamo mu!

Ali da bilo čine opravda nezakoniti čin naše policije, tačnije da »neće ome širi mržnja« i »zakonske posljedice po njegovu djelu sudija« osnajuje za čitavog članka. Sud, kod toga, »važava, da su, s obzirom na politički moment, duhoviti i onako razdraženi, pa da su način, forma i pojedini izrazi (članka) kadri da postojeći razdor medju plemenima još jače raspiri i na mržnju pobudek. Tek što ovi razlozi ne nalaze nikakve ni pravih ni stvarnog, boloca u zapljenjenome članku. A onda, čemu plijeniti čitav članak, ako se samo pojedini izrazi mogu uzeti kao plijeniti? U samoj je »pak stvar« politički moment u našoj državi danas »nažrelij« za »razdoru« i »sporažnim«. O to ne bi smjelo da sudu bude nepoznato! Ako »porid« toga propadne »jedan« »djav« režim, to će da »zavise« »nared« »ve« »države« bude sreća? Kod »na« »razdraženih duhova« »razdražena« se »samo naša« »polena« Ali »zav« da »ne« »na, zar da je »njen« »šef« »duh« »an« »čovjek«? E se »nom« »ridi«...

I pored »suvjesti« sudu, da ne naslede »jedno« »podvli«, mi »iskreno« žalimo »tragediju« naše »pravde«. Policijski sistem »pogada« i »nija«, mi »građani«, i kao »budi« i kao »hrvati«, ovo »bilježino« sa »žalošću«.

»Štampa je slobodna« — »janči« ustav. Za slučaj zapljene, »svi« je (po ustavu) dužna za 24 sata sprovesti djelo sudu, a ovaj je isto tako dužan da kroz 24 sata osnaži ili poništi zapljenu.

U našem se slučaju drsko i svjesno od strane policije prekorakom ustavom propisano vrijeme. Ono se otegnulo na puna 64 sata. Nije se poništila ni zapljena, ma da ustav »smatra«, da se »ova« »digla«, ako se čitav postupak, koji ustav propisuje, ne završi kroz 48 sati.

Ovdje imamo »vjelodanu povredu« ustava, i »baš« od strane onih, koji- ma »ni« »trebaju« da »bude« »jevan- gjelje«! Dali će »ako« za »ovaj« »zločin« da »odgovara«? Ko će, drugacije, da »pogjeruje«, da »nismo« u »znanju« nasilja i »bežakinja«?

Sibenik, 29. Ožujka 1924.

Nikoga, koji je poznavao »paktarenost« današnjih »vlada« »država«, sastav »nove« vlade nije »iznenadio«. Svaki »političar« koji je »pratio« »razvitak« političkih »prilika«, kroz »zadnju« »dvana« »mjeseca« to je i »predvidjao«. Osobito u »daljina« »krize« bilo je »izno« »kao« »dva«, da će se »dva« »najfatalijna« »čovjeka« za »ovu« »zemlju« složiti, i »medju« se »vlast« »podjeliti«. Ta »ina« »ve« »dva« »mjeseca« da »radikalni« »govore«, kako je »spozoruz« izmedju »Pašića« i »Prbičevića« »postip« i »da« »ovaj« »dovest« sa »sobom« »28« »poslanika«. To se »je« »obistinilo« i »ako« se »Prbič« u »broju« za »polovicu« »prevorio« »na« »svodiju« »srtu«.

»Nova vlada« ne može da se »dugo« odredi, »bude« i »radila« »parlamentarnim« putem. »Pali« joj »mnogo«, do »većin«. »Posegne« li za »sibnu«, »ta« »će« »je« »na« »najgrivom« »krsiti«. Mandat »HRSS« mora »verificirati« i »skupštinu« »raspusiti« u »izbore« »poci«. »Hrvati« se »izborima« »vesele«, jer su u »tom« »prav«.

POSLANICA dru. JANKU ŠIMRAKU.

Spilavo: Starac Mijo.

(Dne 27. ožujka o g u Hrvatskoj Čitaonici u Sibeniku držao je govor živni narodni zastupnik i vođu Hrvatske Pučke Stranke g. dr. Janko Šimrak. Govor je slušao i Starac Mijo, pak pod dojmem Šimrakovih riječi spjevao mu je ovu poslanicu. — Uredništvo.)

Na dan Goda svetog našeg Križa,
Koga slave Dolučani hrabri,
Sastila se kita i svatovi
Sibenika Krešimirov' grada,
Da slušaju doktora Šimraka,
Gdi im priča jade i nevolje,
Koje tlače cili rod Hrvata,
Koje gnide Muslimane braću,
Koje glodju Sloveniju kršnu,
Koje biju Crnogoru gladnu,
Koje more Šumadiju bolnu,
Izpačenu od silnih ratova;
Da slušaju njegove svilate
Kako bi se svim pomoći dalo,
Kako bi se narod izbavilo
Od nevolje, drugarje crne,
U koju je upao neđužan

Krivnjom ludih radikalskih glava,
Koje za bol roda i penare,
Već kako je Janko Šimrak reko,
Njihova je ponajprva briga,
Da džepove vlastite si pune
Sa zuzama bdnoga seljaka.
Kada Šimrak otvorio usta,
Da zarodu rič probori svetlo,
Iz njih siplje živi plamen plavi
Sve ljubavi za tu Domovinu,
U kojoj je ugledao svillo
Božje Pravde, ko nevino dite;
Za koje će sve šlo može dati:
Život dragi i s ramena glavu.
On po redu nabraje sve jade,
Koje trpe hrvatski seljaci;
On po redu niže svaku bitu,
Koju snose radnici Hrvati;
On po redu obrisuje suze
S oči naših činovnika gladnih,
On po redu broji bačve vina
Koje seljak prodati ne može;
On po redu nabraja hiljade
Sve radnika bez posla i rada,
Koji žele zalogaja krah.
A kad zbroji petnest koljenaca
U kraljevku hrvatskoga roda

Onda Šimrak stade trzati lika,
Kojim on bi izličio rane
Svim seljacim, radnicim i drugim
Svim sinovim hrvatskoga roda.
Traži Šimrak mleku za rane,
Traži Šimrak božanskoga lika,
Traži Šimrak svake dobre hrane,
Znoj mu smrtni obilo je lice.
Želio bi izlići bolcu,
Želio bi bil je slabe sile,
Pa kad vidil da ga izladesu
Lici skupi i melemi razni,
On u štiti domšli se varke
I udari na Radčić Stipu.
Da je kriče »svim nevolim« rani!
Što sad more Dalmaciju kreštu,
Herceg-Bosnu, Slavoniju ravnu,
Golu Jelu i Hrvatsku krasnu!
Ne žada se od Šimraka Janko
Na Radčić povaditi čovku,
Zaradju iz konica starih
Da mu sice sa ramena glavu,
Pa da svill on Hrvakne glasno:
»Ova glava od nramorne ploče
Skrivila je za života mnogo;
Dorela nam jade i nevolje,
Parcelare, razne komisare,

»Silovite« »velike« »župane«;
»Ukinu« »hrvatski« »jesenkor«;
»Dalmaciju« »odtrgla« »od« »Majklo«;
»Ova« »glava« »arkosna« i »tvrda«;
»Rod« »Hrvata« »vodila« »u« »propast«;
»Kad« »mi« »nako« »pričati« »je« »znala«;
»Da« »je« »njemu« »republiku« »dika«;
»A« »kao« »tamo« »istina« »je« »prava«;
»Da« »jo« »ovo« »jedna« »duda« »glava«;
»Rič« »slušaju« »od« »Šimraka« »Janka«
»Sibeničani« »i« »strava« »ih« »hvata«;
»Dobri« »ljudi« »od« »bolnih« »otaca« »tak«
»Bolno« »plaču« »da« »je« »Radčić« »Stipe«
»Zno« »onako« »pivariji« »narod«;
»Kako« »to« »im« »Šimrak« »Janko« »priča«;
»Bolno« »plaču« »u« »uzliku« »tesko«;
»Je« »li« »moguće« »za« »milogu« »Boga«;
»Da« »je« »Radčić« »naša« »crna« »balet«?
»Je« »li« »moguće« »od« »dolački« »Križu«;
»Da« »je« »Radčić« »privario« »narod«;
»Da« »koji« »se« »od« »dinstinja« »bri«;
»Da« »ga« »svakog« »oslobodi« »jadal«;
»Bolno« »plaču« »Šimrak« »uživa«;
»Misi« »hidan« »da« »je« »Radčić« »mrtav«;
»I« »siverna« »da« »će« »Dalmacija«;
»Svom« »Radčić« »obrenuti« »leđa«;
»Al« »se« »Šimrak« »prevorio« »kruto,

cu već potpuno organizirani i nijedna hrvatska kuglica neće poći van hrvatske — jedne i jedine žare. Radikali će pak u ovim krajevima svakako da gube.

Odlučni demokrati u Šibeniku ogorteno osudjuju ovaj korak Pribićev, koji bi mogao da nanese ozbiljnih posljedica demokratskoj partiji u cijeloj zemlji. Osudjuje i malog Grizu i sve prečanske hrvatske demokratske poslanike. Vajni su to Hrvati! Oni bi zapalili cijelu Hrvatsku, samo da se dokopaju ministarskih stolica i masnih položaja. Dalmatinski demokrati, među kojima imade nesebičnih rodoljuba uvidješe da Pribićev nije nikada politički pošteno mislio, da je uvijek i u svakom času bio spreman na sve, samo da se dokopa vladanja, jer požuda za vlašću i moći u njega je iznad svega. Sve drugo su bile parade i rabota za objesiti prostotu. I čaču svoga bi ovaj Tiszin miljenik ubio, samo da mu vladati. Ali će ipak ovaj nesretni i fatalni, po ovu zemlju, čovjek, da nesretnije svrši nego li je započeo.

Postavivši za ministra bošnjaka Srčića, izazvani su na najgori na-

čin bosanski Hrvati muslimani, a imenovanjem Pribićevića dobačena je rukavica cijelom hrvatskom narodu. Hrvati će taj izazov prihvatiti i dostojno i muževno uzvratiti!

Hrvatski Krešimirov grad prati razvoj današnjih političkih događaja, sasvim mirno i bez ikakova uzrujavanja. Šibenski Hrvati su svijesni da politički pravac, koji je odabralo hrvatsko narodno predstavništvo sa svojim vođom Stjepanom Radićem, da je bio odabran nakon zrelog promišljanja i za dobro hrvatskog naroda. Hrvati primoravaju vlastodržce da se pred licem čitavoga svijeta pokažu u pravoj svojoj slici, da skinu sa svoga lica svoju lažnu ustavnu obrazinu, da svijet doznađe, da im je samo do vlasti i ugnjetavanja, pa makar i država propala.

Hrvati će ih ipak da spriječe u njihovim prijevrim namjerama. Hrvati će ih u političkom životu naše zemlje onemogućiti. I za to Hrvati neće od borbe odstupiti, ali će današnji vlastodržci odstupiti od svojih ministarskih mjesta, za koja bi na svaki način htjeli biti prikovan. O tome nema sumnje, o tome će nas uvjeriti najskorija budućnost.

Samo dvije žare.

Šibenik, 28. ožujka.

Vođe Hrvatske Pučke Stranke dr. Šimrak i Barić, sinoć su u dvorani Hrvatske Čitaonice govorili o političkoj situaciji, o riješenja kabinetske krize i o njihovom stranačkom programu. Dvorsna je bila prepuna slušaoca. Tenor njihovih govora, bio je napadaj na Radića radi njegove dosadašnje abstinenције, a s druge strane radovanje da su zastapnici HRSS. pošli u Narodnu Skupštinu i stavili se na realno polje političkog rada, koji je HPS uvijek zagovarala, tvrdeći, da je u ovom potonjem pitanju triumfalno stanovište njihove stranke.

Barić se čudi hrvatskim seljačkim republikancima da su došli u Beograd, a tamo za vrijeme izbora da su se pred narodom kleli, da ne će nikada ići u Beograd, dok veli, da hrvatska realna politika može da se vodi prema našoj jakosti i da se je prema razmjeru te jakosti imalo i

Kad začuo nepočasne glase,
Da će čila Dalmacija gladna
Za Radića živit i umriti,
Da ga sluša kao svoga oca,
Koga Gospod poslao joj s neba
Da ju brani i oda zla brani.

Oj Šimrače, moj rodjeni brate,
Gdi ti pamet, a gdi su moždjani,

Da ti siplješ 'neke gorke riči
Prot Radiću, uzdanci našoj?

Man' se, brate, čoravoga posla,
Man' se, brate, prot Radića borbe,
Uzalud ti demesklinja čorda,
Zardjala ne će posić stablo
Radićeva roda i kolna.

Kaj se, Janko, za sve tvoje grihe,
Nemoj više napadati Štupa,
Drž se onih Ti Kristovih riči,
Tko na drugog podiže kamenje
Od kamena živ će biti skrhani.
A u podji Štupi na poklone
Ljubi njemu skuta i kolna,
Ljubi njemu i čelo i lice,
Slušaj njega, kajati se ne ćeš
I prigrliti našu republiku —
Republiku svih Hrvata dika!

udešiti taj rad. On veli, hrvatski seljački republikanci ili su ljudi ili ni sami ne vjeruju da se može ostvariti republiku. Za nj, kad Radić govori o republici, on ne govori istinu. Ustaje proti konfederaciji i zaključuje, kad se nemože postignuti ni jedno ni drugo: „tražimo ono što možemo“.

U drugom djelu svega govora kaže da dokaze, kako nije moguća koncepcija opozicionog bloka sa Ljubom Davidovićem na čelu.

Dr. Janko Šimrak misli da se u ovoj državi ne bi nitko bilo promijenilo, kada bi u konstituantu bili došli svi Hrvati i držl da su Hrvati odmah u početku vodili realnu politiku, da bi se u državi sve u redu bilo razvijalo. U konstituantu su bile dvije ideje: demokratska i ona druga Stojana Protlića. Ustav ovog potonjega nije odgovarao ustavu HPS, all se je na njemu moglo graditi dalje. Priča, kakosu Muslimani i Zajedničari pošli Radiću i molili ga da dodje u Beograd, da još onda svi skupa sklope tako jaki blok, da je bilo nemoguće, da Srbi donesu ovakav Ustav pred Skupštinu. Opozicija je onda bila tako jaka, da je mogla rastjerati ustavotvornu Skupštinu sve dotle, dok bi se u njoj bio donio nacrt Ustava prihvatljiv od svih stranaka.

Kad se je to promašilo sve je to pošlo nizbrdice: Parcelacija, veliki župani, koji slušaja zvonce iz Beograda. Radikali kažu: Pa šta je nas briga za agrarnu reformu, te je stvar HPS. a u Hrvatskoj imade-mo danas do 200 hiljada srbskih dobrovoljaca, kojim se je dalo zemljište hrvatsko, a nijedan Hrvat nije dobio ni komadić zemlje. Mjesto da se naši ljudi iz Dalmacije sele u Hrvatsku, to oni, ako imadu novaca da dobiju pasu, treba da sele u Ameriku. Ovo nije bila politika pameti. Napada Kordića i Milnarića, koji sjede u radikalnom klubu, i u daljnjem djelu svoga govora bavi se sa „gospodskom“ politikom, koju osudjuje i napada.

Govornik se bavi Radićevom akcijom u Londonu i u Beču, govori o nekim Radićevim neuspjesima, ali u tomu je zle sreće, jer ovaj dio njegovoga govora bazira jedino na vanjštini, dok iz samog njegova predavanja proizlazi, da on u istinu nije upućen u Radićevu akciju u inostranstvu, pa baš za upućene ovim djelom svoga govora Šimrak je sam pokvario prvi dio svoga predavanja.

Drugi dio njegovog govora bio je interesantan nada sve za sve nas, koji smo tako udaljeni od Beograda i koji ne znamo u kakvim, da li u zemljanim ili u zlatnim lancima kuhaju puru narodu.

Dr. Šimrak govoreći o krizi istaknuo je, da je do krize u kabinetu došlo što se Dinastiji nije sudjelo da sa zemljom upravlja jedna stranka, jer kada bi se ova stranka (radikali) širila sve više onda bi ona došla u tu jakost da bi i sama Dinastija mogla izgubiti onaj svoj položaj u državi, koji treba da ima svaka Dinastija. Ova je izjava dra. Šimraka usupnula sve prisutne, što je sam govornik dobro opazio i da prikaže divergentnost između Dinastije i Pašića, naveo je ovaj historički slučaj: Kada je god. 1918 Nikola Pašić ondašnjem Regentu podnio ministarsku listu na podpis, Regent je uskratio podpis. Na upit Pašića zašto Regent ne će da potpiše listu njegova kabineta, Regent je pokazao prstom na prvo ime u listi, a to je bilo ime Nikole Pašića, kao ministra predsjednika. I doista Pašićev kabinet nije bio imenovan, nego je pok. Stojan Protlić onda predložio svoju ministarsku listu, koju je Regent potpisao.

Dr. Šimrak je još dodao, da Pašić nije Protliću onu aferu oprosto do smrti.

U trećem dijelu svoga govora oborio se je dr. Šimrak sa svom svojom govorničkom vještinom na one demokrate Hrvate, koji su sada ušli u Pašić-Pribićevićev kabinet. Za njih je rekao, da su to najgledniji stvarovi, koji su se uvijek ulagivali Srbima u Beogradu, dok su sve ostale Hrvate denuncirali kao austrijance, jedino da ih Srbi budu bolje paziti.

Na koncu govora bavi se sa svojim stranačkim programom, koji je katolički i hrvatski, a veli, da oni nijesu nikakvi: „Klerikalni zmaj“. Oni su proti svakoj prevlasti jedne klase, a zato su — da svi stazeji budu u državi jednakopravni. Tvrdi da je Hrvatska Pučka Stranka jedan narodni pokret, koji traži da Hrvati budu u Zagrebu imati svoju vladu, svoj hrvatski sabor, svoje financije, a za Dalmaciju da se priključi Hrvatskoj — ako to ona hoće.

Nakon njihovih govora prozborili su nekoliko rieči gg. Vladimir Kulić i dr. Ante Dulibić. Zahvalili su se govornicima i prvi sa zadovoljstvom konstatirao da taktika HPS slavi trijumf, a drugi izrazio živu želju da koprena, koja je sad narodu na očima — pane.

Ovo je bila kratku slika u suštini o predavanju gg. Barića i Šimraka, Mislimo, da smo ju vjerno i tačno reproducirali. Što nam ta slika pokazuje?

Prvo, da koliko Šimrak toliko i Barić nijesu još shvatili hrvatski seljački republikanski pokret u njegovoj bitnosti, pak nam za to i pričaju o nekom drugom narodnom

pokretu, koji po njihovom mnenju vodi HPS. Tako mi sada imade-mo dva pokreta, dvije latentne sile, koje se gložu između Hrvata: Hrvatsko-republikanski seljački pokret pod vodstvom Radića i uz pomoć inteligencije sa Hrvatskom Zajednicom i hrvatski narodni pokret pod vodstvom Barića i Šimraka.

Drugo: Uz ova dva pokreta između Hrvata prama prikazu Šimrakom imade-mo opet dva pokreta u samom Beogradu. Onaj Radikala i onaj Dinastije.

Ova četiri pokreta u našoj državi, uz još druge manje pokrete, imali bi da budu glavni motori, koji ovu državu imaju da uređuju. Da je istinu dr. Šimrak govorio o Dinastiji, mi mu to vjerujemo, ali je se Dinastije ne upuštaju u stranačke izborno borbe, to stav Dinastije prama Radikalima nas nemože da znima. Kod nas dolje jedino u obzir tri pokreta: radikalno-velikosrbski; hrvatsko-republikanski seljački i hrvatsko-narodni pokret HPS. Mi ćemo se pozabaviti sa ova tri pokreta, jer oni će kod predstojećih izbora doći u sukob.

Radikali, ako hoće da spase svoje sadašnje pozicije, oni će morati igrati u borbu sa lozinkom: „Velika Srbija!“ i svudje će postaviti samo jednu žaru. A mi Hrvati? Zar ćemo se mi Hrvati razdvojiti i postaviti kod izbora dvije žare, uz jednu radikalnu? Ne, to ne smije da bude. Mi se Hrvati moramo da složimo u jednoj žari.

Ako je sinoćnje predavanje gg. Barića i Šimraka imalo da bude predteča izborne borbe između Hrvata pri budućim izborima, onda su obojica na krivom putu, jer osamdeset po sto Hrvata u sjevernoj Dalmaciji traži samo jednu hrvatsku žaru na izbornom biralištu.

Zemljoradnička stranka u Šibeniku je već sklona da podupire samo jednu hrvatsku žaru. Demokrati šibenski uz sve miljune, što bi im Pribićević mogao staviti na raspoloženje kao da i nijesu živi. Oni kod izbora mogu jedino da omeluju Hrvatima ili da predju u radikale. Jedino HPS, koja bi mogla kušati sreću, da doživi veći poraz, nego li ga je doživila kod zadnjih izbora.

Mi razumijemo dobro dra. Šimraka i Barića, ali ako oni žele da u pitanju kandidata dodje do sporazuma, to su izabrali krivi put. Oni u tomu pitanju neka se sporazume sa vodstvom HRSS u Zagrebu, a ne postignuli nikakva sporazuma, nek bace sa uma treću žaru i porade između svojih pristaja da svi bace gumene kuglice u jedinu hrvatsku žaru, da se u sjev. Dalm. Hrvatima osigura četiri mandata, koja im po broju birača i pripadaju.

Miho Jerinić.

Platenički „Pokrete“

Jalov ti posao.

Sabljaško-batinaško — plateničko piskaralo »Pokret«, kojemu je uvijek bilo zazorno hrvatstvo i kojemu je trn u oku procvat hrvatske misli, drži da se pametnoj stvari dosjetilo, kad nam silom hoće da podvali »austrijanštinu« dalmatinskog hrv. zagorca.

Citatom iz dopisa gg. Gojuna u američkom »Hrvatskom Listu« mutikaše Lupisa platenički »Pokret« sam sebi opekao poganu protuhrvatsku jezičinu, jer je baš time doka-

zao, da su naše tvrdje tačne. Budući da se, po tom citatu, radi o iseljenicima od preko trideset godina, to su ti iseljenici mogli biti samo Lupisovi otočani, za koje smo i mi tvrdili da još nainaju razvijenu hrvatsku svijest i zato su jednako onda mogli biti pristupačni austrijancima, kao što su danas dosta njih skloni batinaškom jugoslavstvu.

Naprotiv hrvatski dalmatinski zagorci počeo se iseljivati, tek koju godinu prije rata, nakon propasti vinove loze, a ti su onda kao i danas i po misli i po osjećaju bili i ostali Hrvati.

U ostalom neka zapamte gospoda od »Pokreta«, koji svoje »pametne« članke pišu u Kazališnoj kavani poslije pijače, da naš urednik ne siše sabljašu u kravu muzaru, niti prima vanredne kredite, već žive i radi za svoje uverenje.

Sramota je takvomu sabljašu džilitnut se, ne pogoditi cilja!

Naši dopisi.

Drniš, 23 ožujka 1924.

Na oprez strancima pri dolasku u Drniš! Drniš je prometno-trgovačka varoš. Broji oko 3.000 stanovnika; od toga je 9/10 Hrvata, a 1/10 nepovećenih srbodrakala, politički odgojenik u bivšem »Gabinello di letura« u Drnišu.

Ova 1/10 nepovećenjaka, sa »slavnim« Malivukom, — austrijskim liferantom koža i žigerica za ratnu kuhinju — i famozni Zantom, — protektorom ratne — Radovuni-Vilič — aprovizacije, na čelu po njihovu rimsko-bizantinskom odgoju, odmah nakon prevrata i u ime »oslobodjenja«, nametnu se cijelom mjestu i krajini, te uprav po nekadašnjem turskom sistemu progone i zapostavljaju hrvatski narod.

Skoro neprekidni susanci ove okrutne protu — hrvatske družine — vrše se u jeftino steejenoj kući, i pred kućom ratobornog Šime, koja je baš na ulazu u Drniš, tako da ni jedan stranac nemože neopažen od Šime ili njegove družine doći u mjesto.

Zato ju pozvaše »Komandam mesta« gdje će se kako izgleda — svaki stranac morati legitimirati, inače nije mu signran život i lična sloboda.

Dosljedno tomu osvrnul ču se između stotina — samo na par zadnjih žalosnih i za ovo hrvatsko mjesto sramotnih slučajeva i to:

Pred nekoliko godina ovdje je tragičnom, ali još nejasnom smrću — svršio svoj mladi početni život veterinar Vitanović; još okrutnijom smrću je ovdje 1918. god. svršio i glasoviti atleta Ante Tomašević, a bez da je itko pozvan na odgovornost! A zašto? Zato, jer je onaj prosti zločin izvršen po licima, koji uživaju imunitet, kada ubijaju Hrvate. Na sličan način svršio je u najvišem leku hrvatske borbe, proti talijansko-srbskoj smjesi i naš vrli mladi borac Dr. Mate Grahšić.

Pred same dvije godine, ovdje za dlaku neplatije glavom mirno objedujući u Hotelu, narodni zastupnici Lazić i Pranić, zato što ih je »komanda« prepoznala kao Radičeve ili komuniste; prem su bili na najbrutalniji način izmrcvareni i povrijeđeni njihov zastupnički imunitet, Simo i družina bili su riješeni svake kazne.

Jučer je na isti način bio od Šime i Čire insultiran g. Dr. Pazini,

koji, autom vraćajući sa svoje liječničke dužnosti iz Olavice, neslućec ništa zla, zaustavio se u blizini Sirmine »Komande mesta«. Da g. Dr. Pazini i tvorno nije bio napadnut, ima se zahvaliti njegovim zgodnim odgovorima i onima, koji su ga legitimirali kao neradičevca, te da je došao po svom zvanju.

Sve ovo neka služi na čast, onoj nekolicini hrvatskih odmetnika, koji se staviše u najpokorniju službu Simo-Zantine »komande«, a strancima na oprez i znanje! Očevidac.

Kr. Sresko Poglavarstvo.
Br. 25831/23.

Oglas

Ovijem se daje do javnog znanja, da će se po novoj godini izdavati putne isprave po doli naznačenim uvjetima:

1) Svaki onaj koji pripada jednoj stranci koja je proti državnom i narodnom jedinstvu neka se ne obraća ovamo za bilo kakvu putnicu jer mu se molba neće ni u obzir uzeti.

2) Putnice će se davati jedino dobrim i pravim državljanima koji treba da odmah prilože molbi:
a) stari pašoš ako ga posjeduju
b) krštenicu redovito biljegovanu
c) lični opis potvrđen od općine
d) uverenje od kr. kotarskog suda da nema zapreka

e) uverenje od općine da je udovoljio vojnoj dužnosti
f) uverenje od Poreznog ureda da je podmorio porez

g) dvije nove slike
h) polog od 50 dinara za librić i biljeg na istoga.

3) Niko neka ne dolazi osobno pitati ili pospješivati putnice, jer će se iste s najvećom žurnošću rešavati i poštom dostavljati strancima.

4) Neka nikome ne pade na pamet da dolazi u ovaj ured uveravati o svojem patriotizmu, svak ima za sobom 4 godine izu sloma pak će njegovo ponašanje kroz ove četiri godine biti najbolji dokaz patriotizma.

Sve ovo vrijedi i za pokračarske dozvole i za oružne listove, a u glavnom za sve pogodnosti koje se traže od ove države.

Legitimacije za tuземstvo licima ispod 21 godine neće se uopće izdavati.

Licima pak ispod 30 godina izdavat će se legitimacije jedino uz fotografiju i molbu.

Imotski dne 18 Decembra 1923.

Kr. Sreski Poglavar:

MIKELIĆ, v. r.

O. U. — Upozoravamo javnost na ovo ogledalo radikalnog režima, kojemu zacijelo nema primjera u stranicama političke historije nijednog naroda. Iloče žika Bajal Mikeliću, Mikeliću, ostale li živ!

Književnost.

Važno za sve Elektrotehničare i ve industrije, koje se služe električnim pogonom. Izšla je knjiga: Naredbe i propisi za izgradnju električnih postrojenja jake struje, sabrali i proveli ing. Ledvinka i ing. Majen. U knjizi se nalaze sve naredbe raznih naših oblasti, koje su do danas izdane u predmetu izgradnje i piquna električnih postrojenja, a iza njih dolazi prevod propisa i norma, Udruženja njem. tehničara, za koje je naredio ministarstvo gradjevinarstva, da vrijede i za onu državu u ponanjanju naših posebnih propisa u svrhu jednoličnosti izgradnje električnih postrojenja. Cijene je ovaj opširnaj i jedinog te vrste knjizi Din. 100 —, a dobiva se kod Čirilometodske knjižare, Zagreb Preradovičev trg 4

Sienkiewicz H. Hanja. IV. izdanje. Najljepša i najbolja knjiga Sienkiewiczova. Ovaj ljubavi roman pun tople romantične poezije, koji će svaki prijatelj lijepe knjige pročitati u medenkos. tim prije što se u njoj opisuje volika ljubav snmoga Sienkiewiczova prema djevojci, koja je kasnije otišla u samostalnu u Zagreb, i tu u samostanju naših časnih sestara odgojila generacije naših djevojaka pod imenom d. s. Vincenacije i svršila kod nas svoj tragični život. Cijena Din 20 — naslovni list risao slikar M. Uzelac, a knjiga se dobiva kod Čirilometodske knjižare, Zagreb. Preradovičev trg 4.

»Džepna knjižnica«. Primali smo II sv. »Pr knjižnice« (Osijek I Kapucijska 7) sa sljedećim sadržajem Gorkij: Propovjednik morala; Zamjrtjiv; Dvije priče; Prežalo; Bakarsalije; Šala i satira. Cijena 5.— Din. Preporučamo.

Političke vijesti.

Izborna agitacija. — Hrvatska Pučka Stranka već je počela voditi izbornu agitaciju. U tu svrhu su u Šibenik došli dr. Šimrak i dr. Barić Jufer su održali konferenciju sa izaslanicima stranke. Među građanstvom, a nado sve među težacima neugodno se donijelo njihovo kruto napadnanje na predsjednika Hrvatske republikanske seljačke stranke, Radića, kao i na same zastupnike, u ovim ozbiljnim časovima.

Gradske vijesti.

Hrvatski Klub obdržavao je u svojim prostorijama u nedjelju 23 tek. glavnu skupštinu, na kojoj je bila izabrana nova uprava i dva pododбора, ukupno 25 lica. U srijedu na 26 ovoga bilo je konstituiranje nove uprave, pa su u upravni odbor izabrani sljedeći: Dr. Marko Kožul predsjednik, Vinko Vučić i Šime Zenić podpredsjednici, Petar Torre tajnik, a odbornici gg. Mate Živković st. Ivica Škarica, Ante Mečić, Zvonimir Čaleta, Nikola Šimunović i Ferdo Eregu.

Želimo novomu odboru u njegovom djelovanju dobru sreću i napredak.

Fuzija. Sa zadovoljstvom bilježimo, da se između našeg hrvatskog muzičkog društva Kola i Filharmonije vode pregovori za fuziju obaju društava u jedno, koje će da sadrži ime »Kola«, koje ima svoju odličnu kulturnu tradiciju u Šibeniku i koje je naročito među našim težacima odgojilo i dobarli pjevača i dobarli Hrvata.

Bilo bi poželjno, da se Dr. Vice Ilijadica, koji je bio duša »Kola«, primi čaštu upravnom odboru, da jednakoim izvršivašću i uspjelom nastavi ondje, gdje njega danas treba.

U njega je uvijek bilo ljubavi za naš grad i njegov kulturni napredak, pa se požudano nadamo, da će on i sad pregnuti da prokročimo napred.

Omladina Hrvatskog Kluba na po kurzime, u četvrtak 27 tek mj, priredila je u prostorijama hotel »Krka« kućnu zabavicu sa plesnim vjenčanjem Zabava je potrajala u mirnom i ugodnom raspoloženju do dva sata u uoči.

Pomorsko-sportskom klubu »Krka« već su prišlepe tri jole, a uskoro će i četvrt. Tako će se i u Šibeniku razviti ova grana zdravog sporta, za koji je naša luka nuprikladnija. Ali po onomu što čujemo, moramo primjediti da je mjesečna članarina za veslače otviše visoka. Ona dozvoljava pristup u društvo samo imućnijim ljudima, dok ovakova udruženja, treba da paze da budu pristupačna svima, koji su nakloni sportu, a tu odličnu fizičku konstrukcija, a ne nerazmjerna članarinska solvenacija. Ovo bi preporučili mladom društvu, jer mi želimo uspjeha i jer znamo, da ovakav sport može i mora da u Šibeniku uspijeva.

Protuzakonita cenzura pisama. Izgleda da je opet zavedena cenzura pisama. Običaj je i zakon da svaki onaj, koji hoće da otpremi pismo sa inozemnim parobrodnom podje u carinarnicu i tamo daje na pregled otvoreno pismo, Carinarnicu se uvjeri da je pismo u redu, zavrtoi ga i tude se može ulaciti ga u poštnosku kutiju na parobrodu. Nego, neki nam se građani tuže, da se na obali uspostavio ambulatonri crni kalninet, koji nakon svih tih obavljanih formalnosti opet pregledava pisma. — To je svakako protuzakonito, jer nikomu nije poznato da bi postojala kakova odredba, da se pisma i danas, kada nismo u ratu, moraju cenzurirati. Bilo bi poželjno da se to više negoduje.

Sufid tvornica karbida je zpočela opet da radi. Veliki broj starih radnika je već primljen i namješten na staro mjesto. Nego čujemo, da neki radnici, koji su bili određeni i poslani da pregovaraju sa upravom Sufida, nisu i neće biti primljeni dok drugi, koji su isto tako bili delegati radnički i pregovarali sa upravom, . bili su primljeni, dapače i unaprijediti. Uvjereni smo da se to dogodilo pogreškom i jedino tako lo možemo protumačiti, jer ne vjerujemo da uprava Sufida dvojakom mjerom mjeri ili čak da mjeri nekome političkom mjerom ovim još neprimljenim radnicima.

Obala ispred mlince Sukup i baš tamo gdje se nalaze goleme naslage istovarenog bauxita, počela je da propada. U prošli utork, dok su se neki građani tuda šetali, iznenada propadne komadić obale od 5-6 četvornih metara, uz samu kamenu obalu, između tračnica i ruba. Sva je prilika da se to propadanje obale, na tom mjestu, imalo pripisati uzroku, što je obala preopterećena sa prekonjnim količinama iskrcanog bauxita. Poznato je da je tu nekad bila morska uvala zvana »Vrulje« i da se je to nazad petnaestak godina nasulo. Osim toga tu su bile velike dubine, a morsko tlo je blatno, a ne krševito, i radi toga se lakše odnjaja. Sama obala je slabo zidana, jer već sada imade mnogo izrovanih rupa u betonu ispod kamenog dijela obale 2-3 metra pod morem. Svema tomu treba nadodati, da je tu stovarište bauxita i da umjesto 200 vagona, koji bi se imali tu kao maximum istovariti, imade barem pet pnta tolika pa moramo zaključiti, da nije nikakvo čudo, kada uza takve prilike obala propada i tone u more. — Naš grad nema zapravo nego taj komedičak pristojne obale, pa ako nam i taj dio, usljed nagomilavanja materijala propadne, onda nijedan veći parobrod neće imati gdje da pristane. — Koliko naša općina, toliko i pomorka oblast su dužne budno paziti, da se uzdrži barem ovo malo obale, kada naš hgovini neće da se gradi nova.

Lične. Ovih dana u gradu je boravilo sreski školski nadzornik g. Petričević, kojemu je zgodno pregledao i sve niže škole. Sa uspjehom bio zadovoljan. A je li posjetio i bio je zadovoljan sa fabrikom or-junaca? Iznatnaju preparandije g. Grčić prigolouu umirovljenja učenic i profesori priredili su oprostnu večeru, preko koje su djaci izkazali osobitu počast i harnost čovjeka, koji je u Dalmaciji za trideset punih ljeta odgojio našu mladež za dobre i vrijedne pučke učitelje.

God Kriza. I ove godine su Dolažani proslavili God Kriza po starom običaju. U predvečerje uz slavlje zvonova bacale su se umjetne vatre. Sutra dan Dolac je osvanuo u moru hrvatskih zastava. Od rane zore pa do u kasnu večer građani su neprekidno pohodjali zavjetnu crkvu sv. Križa i dolačku svojbinu.

Godišnja Skupština kupališkog društva »Jadrija«, obdržavao će se u nedjelju u 11 sati u prostorijama društva »Sokol« u Šibeniku. Između ostaloga raspravljat će se o imovinskim prilikama društva, o ljetnoj sezoni i birat će se nova uprava. Uprava umoljava da svi članovi pristupe na skupštinu.

Društvo za saobraćaj putnika, u nedjelju 23 tek mj imalo je svoju konstituirajuću glavnu skupštinu. Biranu je nova uprava. Predsjednik obćine je po svom položaju i predsjednik ovoga društva, a isto tako su predsjednici svih sportskih društava članovi uprave društva, za saobraćaj putnika.

»Jadrija« novovisnovana autogarage i mehanička radiona, daje u najam osobne automobile i obavlja sve popravke zasjecajuce u mehaničkoj struku uz najpovoljnije cijene.

Odgovori Uredništva.

Molimo dopisnike Tijesnoga, Vodicu, Zlosela, Drniša, Stankovaca, Dulrovnika i Ogulina da se strpe, jer radi oblija gradiva, bilo nam je nemoguće odštampati poslone dopise. U narednim ćemo brojju sigurno donijeti.

Izlav. i odg. ured. Mečić Niko.
Tisak Pučka Tiskara — Šibenik

Oglašujute vašu tvrtku u
„DALM. HRVATU“.

Udruženje Trgovaca, industrijalaca
i obrtnika za sjevernu Dalmaciju
u Šibeniku.

Br. 84/1924. Šibenik, 20. Marta 1924.

Natječaj:

Kod Udruženja Trgovaca, Industrijalaca i Obrtnika za sjevernu Dalmaciju u Šibeniku, ima se popuniti mjesto pomoćniku Tajnika, koji bi bio zaposlen 2 sata dnevno, uz mjesečni honorar od Din 600.—

Natjecatelji, treba da najdalje do 15. Aprila tg. podnesu vlastoručne molbe Udruženju.

Molbi treba priložiti sljedeće isprave:

Kršni list,
Domovnicu,
Školake svjedočbe,
Posvjedočenje o dosadašnjem zanimanju.

Prednost će imati oni, koji poznavaju više jezika i koji su već radili u sličnim Uredima.

Od Udruženja Trgovaca, Industrijalaca i obrtnika za Sjevernu Dalmaciju u Šibeniku.

Presjednik: Tajnik:
Šupuk Miloš v. r. Jadronja Josip v. r.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35. Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firajs, terpentin, ulje, petrolium, kandidate itd.
Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. PEČLAR **GRO ČULAR** VOŠTARSKI MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADJUJEM:

sve vrste svijeća, duplura, uskršnjih stojnica (cerea) sa svim uresnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM:

prama želji sve vrste svijeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

finog vrcanog **MEDA** naravnog sa mog uzornog pčelinjaka, na malo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrste voštanih okapina, ulomaka i žutog voska.

Sve uz povoljne cijene!

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žloe, partiture i ostale potrebštine za sva glazbila.

Dva radnika za -
- - taljenje željeza
sa više godišnjom tvorničkom praksom traže namještenje kod tvornice ili oveće radionice. Ponude poslati na upravu lista pod brojem 15.

Netreba popravka!

Netreba popravka!

19 Novi Izum 24

Vinogradari i Trgovci »Pozor«

Nabavite si s mjesta Zera štrcaljku proti peronosperi, kao što i Zora Sumporaču proti ujidima. ŠTRCALJKA ZORA jest građena iz jakog bakra i mjedi. BEZ GUMA, na ventilu, baca galicu u magli neprestano 3 MINUTE, a svi djelovi su izvana. Jamči se 10 god.

ZORA SUMPORAČA mješa zrak sa sumporom u posebnoj djelu konstrukcije u sumporaču, a radi tako povoljno da može jednim posve takvim pritiskom na polugu osipati čitavu jedna lozu. Ista jest hidronički zatvorena te neraspilje niti najmanje sumpora. Jamči se 10 god.

Dopise molim slati kao i narudžbe izravno na

DRAGUTIN ŠEPEKA

Prilaz 37, ZAGREB.

„STAN“

BRUSIONA STAKLA I TVORNICI ZRCALA KAO ZADRUGA
U ZAGREBU, Jukićeva ulica br. 12.

Preuzima i proizvodja svekoliko ustaklivanje
brušenim kristalnim staklom, te uzrealenje: staklova, svratista, brijačnica i laboratorijuma. Raspolaze velikom zalihom belgijskog i českog kristalnog stakla.

CIJENE UMJERENE - podvorba brza i solidna - CIJENE UMJERENE.

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 ag. St. N. S. Pittsburga, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Učrivanu otšete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koji će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu. 7

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje,
povećanje reprodukcije slika,
izradbe sa uljem aquarel i
pastel bojama, tuš i krejton.
— ZAGREB, ulica 35. —

DROGARIJA

VINKO VUČIĆ

ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda,
laka boja gumenih predmeta
i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po
okul. liječničkom propisu.

PRIMAJU SE POPRAVCI.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji!

Tovarna za ločenje dragih kovin

J. Augustin, Ljubljana Sp. Šiška, 3. Jerneja
cesta št. 231.

Pređelava in prodaja čistega zlata, srebra in platina. — Kemični analitični laboratorij. — Ločenje dragih kovin iz odpadkov in prahu (Gekrätz) kakor tudi iz tekočin.

Klorzlato — srebrov nitrat
pozlaćenje na tovarniški način
prosrabrenje na " " "
poniklanje " " "
pobakrenje " " "

Tekočine za preizkušnje dragih kovin. — Destilirane vode etc.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji!

PUČKA TISKARA

PRIMA NA IZRADBU
SVAKOVRSNIH -
- - - - TISKANICA.